

SOM DIVERSES I INCLUSIVES?

INFORME DE L'ENQUESTA SOBRE LA
INCLUSIO I LA DIVERSITAT A ESPLAC

èsplac

Esplais Catalans

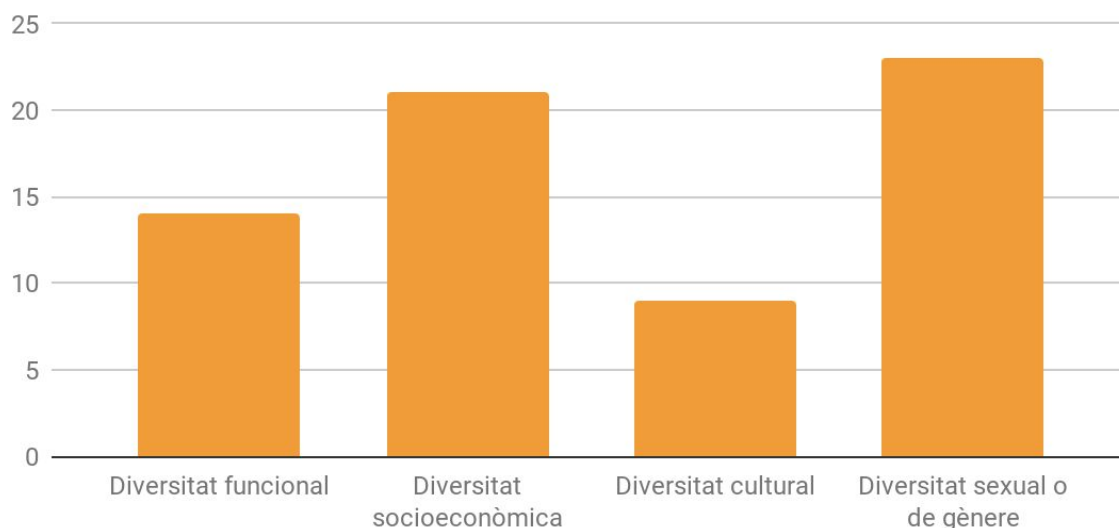
INFORME DE L'ENQUESTA SOBRE LA INCLUSIÓ I LA DIVERSITAT A ESPLAC

1. Introducció

Des del projecte d'Inclusió i Diversitat d'Esplac hem realitzat aquest curs 2018/19 una enquesta sobre la inclusió en els esplais d'Esplac. L'any 2010, la Fundació Ferrer i Guàrdia ja va realitzar un estudi on es va detectar que infants i monitors d'esplai tenien un perfil molt concret i, per tant, poc divers i representatiu de la societat on vivim. Així doncs, a continuació s'analitza si aquesta segueix sent la realitat d'Esplais Catalans. L'enquesta l'han respost 50 esplais, un 48% dels membres d'Esplais Catalans, base sobre la qual es fa l'anàlisi.

L'objectiu de tot l'esforç no és només conèixer la realitat dels esplais, sinó detectar-ne els punts on es pot començar a fer incís. Això també ens servirà per marcar les línies des de les quals el Grup de Treball d'Inclusió i Diversitat podrà treballar el curs vinent per, poc a poc, esdevenir més inclusives i diverses.

Gràfic 1: La diversitat als esplais d'Esplac representa la realitat social en termes de...

Tal com podem observar al gràfic anterior, els esplais consideren que a nivell de diversitat sexual o de gènere i socioeconòmica les seves entitats representen més la realitat social que els envolta, mentre que difícilment passa a nivell de diversitat funcional i/o cultural.

En aquest sentit, al llarg de l'informe, que hem dividit en cinc apartats (organització interna i projecte educatiu de l'esplai, infants i famílies, equip de monitores, activitats i treball en xarxa), s'arriba a la mateixa conclusió.

2. Organització interna i projecte educatiu

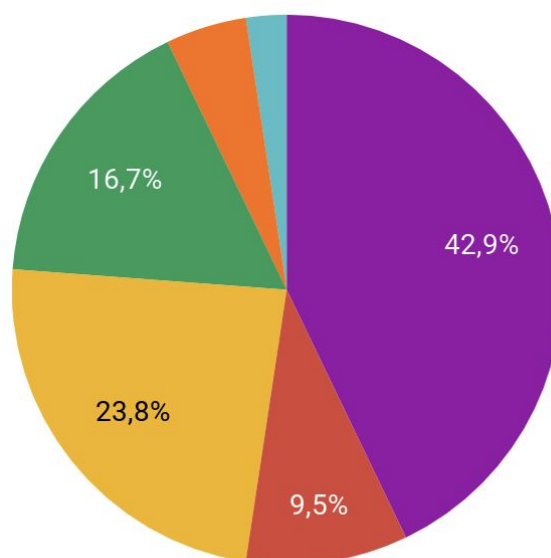
Comencem analitzant el pes que té la diversitat en la documentació de l'esplai, que defineix les línies d'actuació que aquest segueix.

La majoria d'esplais afirmen que la seva documentació recull les necessitats de suport específic que necessiten les membres de l'entitat, encara hi ha un gran nombre d'entitats sense recollir aspectes d'inclusió i diversitat.

Tot i això, és només un 10% dels esplais que presenten en diversos formats la seva documentació per fer-la accessible.

Gràfic 2: La documentació de l'esplai (PEC, Projecte de Curs, Ideari...)

- Recull les necessitats de suport específic que necessiten les membres de l'entitat
- Es presenta en diferents formes de suport perquè totes les persones hi puguin tenir accés (llengües, formats, idiomes...)
- No recull cap punt sobre inclusió i diversitat de forma específica
- Desconeixem amb aquesta especificitat la documentació de l'esplai
- Es reconeix la inclusió i diversitat, però no s'especifica com tractar-la
- No tenim PEC

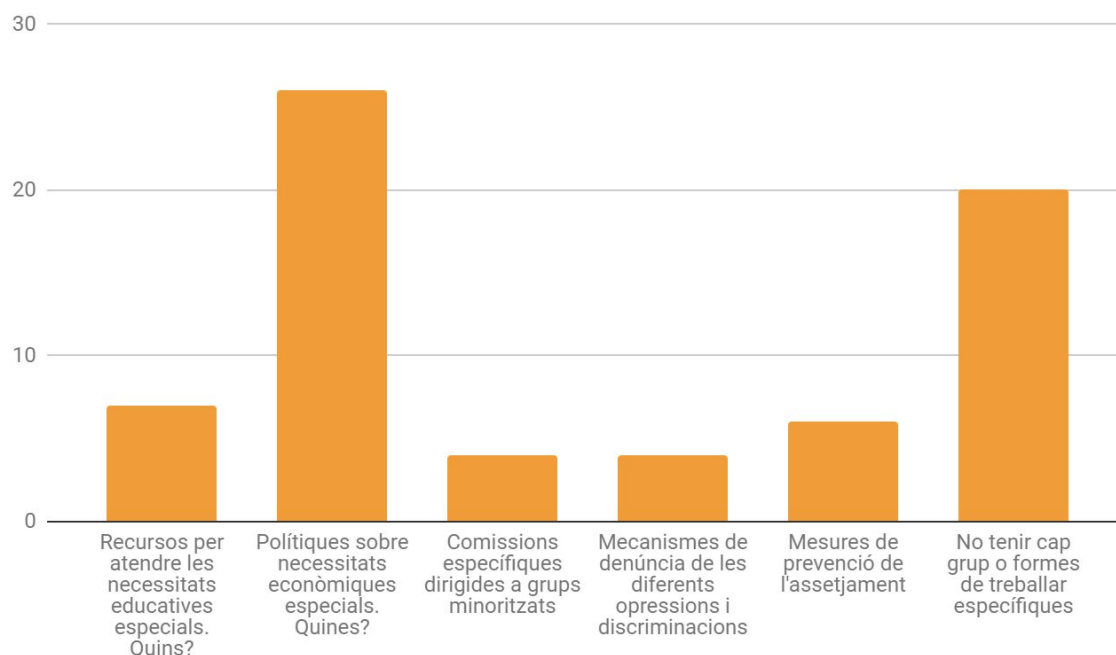
Entenem que aquesta documentació de l'esplai ha de servir com a carta de presentació de l'entitat i full de ruta. Així doncs, subratllem la importància que hauria de tenir en el seu dia a dia i, moltes vegades, aquesta falta de documentació es tradueix, a la pràctica, en una falta d'accions.

Referent a les polítiques internes i de treball dels esplais, 40% d'ells afirmen no tenir cap línia estratègica o de treball a seguir. També és molt baix el nombre d'esplais que compten amb comissions dirigides a grups minoritzats o mecanismes de denúncia i prevenció de l'assetjament.

Per contra, és molt més habitual trobar recursos per treballar la diversitat socioeconòmica de forma específica, a través de beques i ajudes, que són els recursos que tenen més accessibles.

Gràfic 3: L'esplai compta amb...

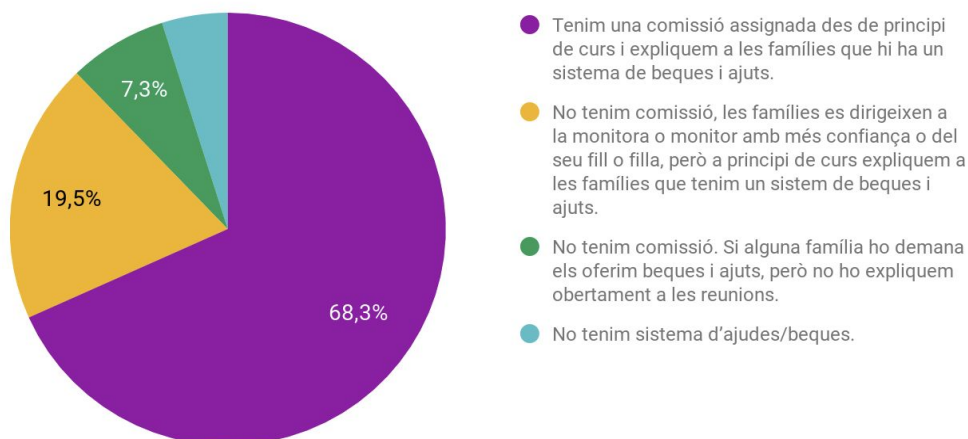

Destaquem com a bona pràctica, que un 68% dels esplais tingui una comissió de beques des de principi de curs i s'expliqui obertament a les famílies. També hi ha un 21% d'esplais que, tot i no tenir comissió, també tenen sistema de beques i l'expliquen obertament a les famílies a l'inici de curs.

Malauradament, però, hi segueix havent un 10% d'esplais que o bé no tenen sistema de beques o bé el tenen però no l'expliquen obertament a les famílies, sinó que esperen que siguin aquestes les que ho demanin.

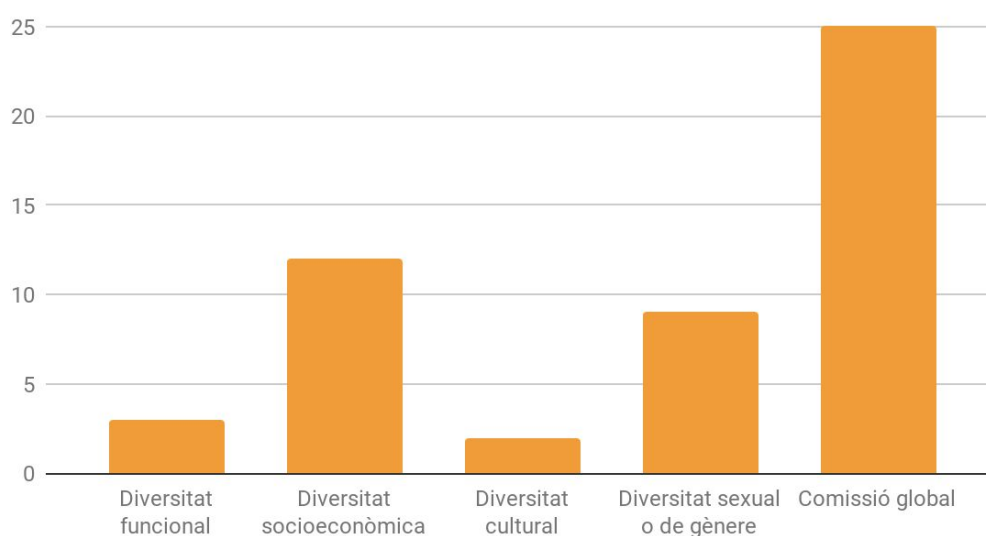

Gràfic 4: Són les famílies que s'han d'acostar a l'equip per demanar una facilitat econòmica o es planteja des d'un inici i s'informa obertament?

El tracte poc específic de les diversitats també es mostra a les comissions que tenen els esplais. Hi ha 12 esplais que tenen una comissió de diversitat socioeconòmica que, com hem comentat anteriorment, gestionen sobretot beques i ajudes econòmiques. També lligat al moviment feminista, cada cop hi ha més esplais que compten amb una comissió de diversitat sexual o de gènere.

Gràfic 5: Els esplais d'Esplac tenen comissió de...

De totes maneres, molt pocs esplais tenen comissió de diversitat cultural i diversitat funcional. Això confirma la línia que apuntàvem abans, en què hi ha una manca

d'especificitat en el treball de les comissions i que els esplais intenten concentrar la gestió de la diversitat en una comissió global de cures.

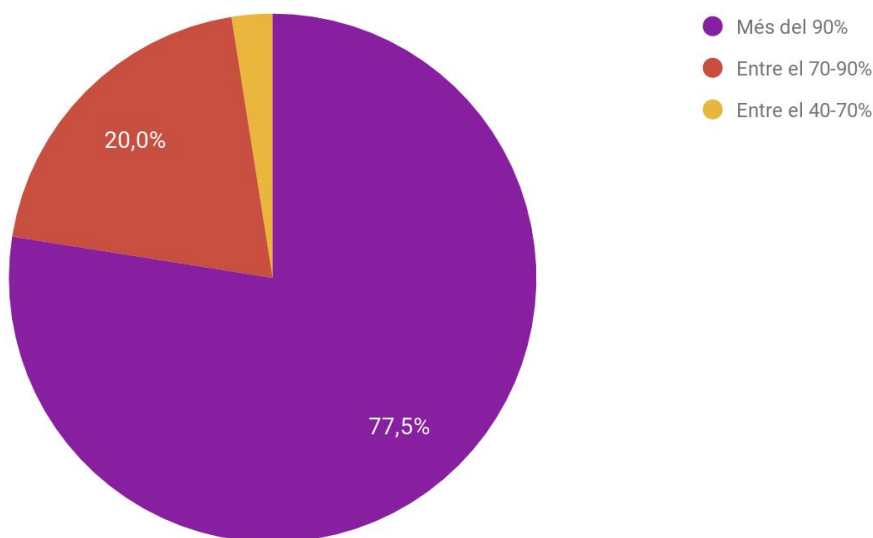
Així mateix, els esplais confirmen que en més del 50% d'aquests, les comissions es formen exclusivament per motivacions personals de les monitores, i encara n'hi ha que ho fan per sorteig.

És només un 18% dels esplais que tenen en compte la diversitat de l'equip de monitores i monitors per fer les comissions de treball.

3. Infants i famílies

Si analitzem la diversitat entre les participants, veiem que el 97,5% dels esplais d'Esplac tenen més d'un 70% d'infants nascuts a Catalunya.

Gràfic 6: Quants infants són nascuts a Catalunya?

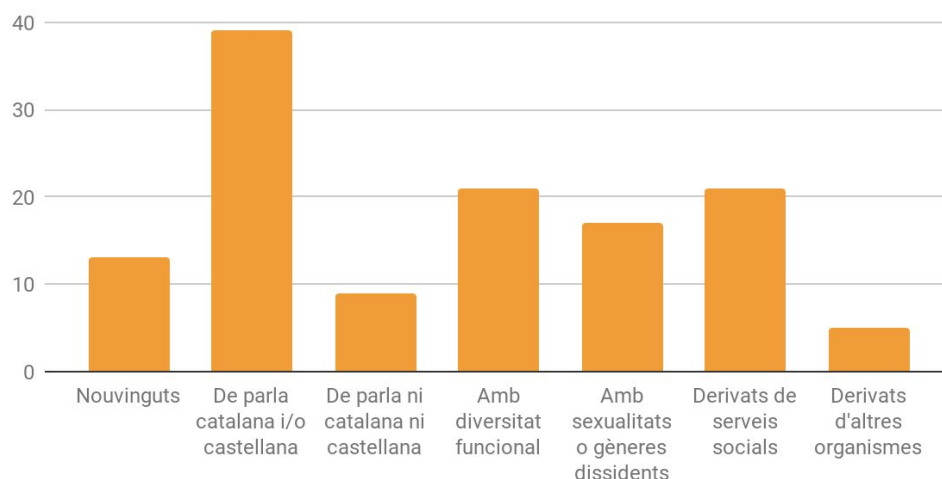
Quan parlem de famílies monitores, observem que, tot i que en menys mesura, es repeteix aquest patró.

Centrant-nos en altres diversitats, a un 42% dels esplais hi participa algun infant derivat de serveis socials o amb diversitat funcional.

Gràfic 7: A l'esplai hi van infants...

Amb resposta múltiple

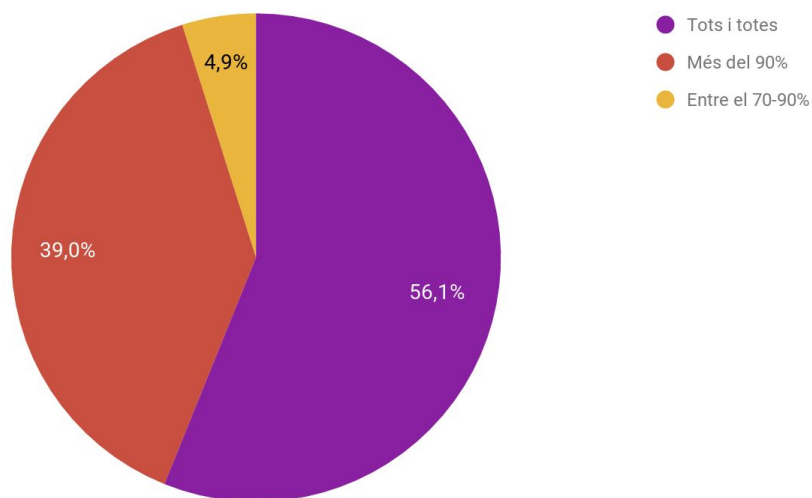

Només hi ha 13 esplais on hi participa algun infant nouvingut i 8 on hi participa algun que no parlen ni català ni castellà.

4. L'equip de monitores

Podem veure com la diversitat a l'equip de monis segueix sent escassa. Al Gràfic 8 s'evidencia que la gran majoria de monitores dels esplais d'Esplac són nascudes a Catalunya. No trobem cap esplai d'Esplac on més del 30% de les monitores hagin nascut fora de Catalunya.

Gràfic 8: Percentatge de monitores nascudes a Catalunya

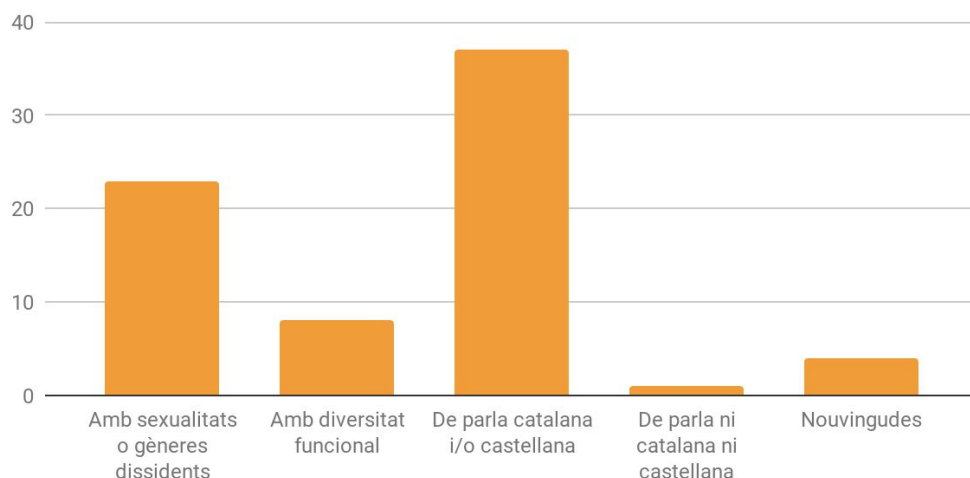

Al Gràfic 9 determina que només en un 46% dels esplais hi ha alguna monitora de sexualitats i gèneres no normatius i en un 16% dels esplais hi ha alguna monitora amb diversitat funcional.

Gràfic 9: L'equip de monitores està format per persones...

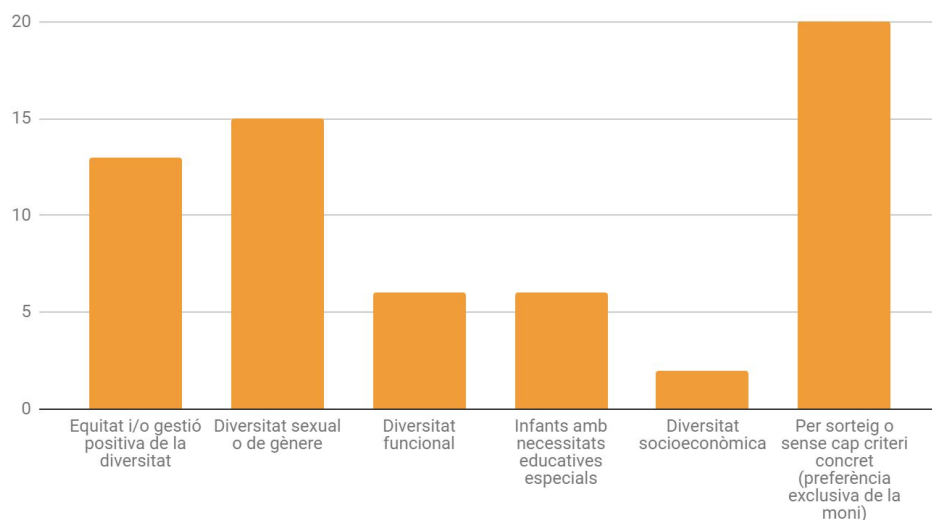
Amb resposta múltiple

Referent a la formació de l'equip de monitores, també demostra aquesta falta d'estratègia en el treball sobre la diversitat. Com veiem, la majoria d'esplais escullen les seves formacions sense cap criteri en concret i, exclusivament segons les preferències personals de les monitores. El tema sobre el qual es formen més habitualment és, altre vegada, la diversitat sexual o de gènere.

Gràfic 10: L'equip de monitores es forma de manera freqüent sobre...

Amb resposta múltiple

Només un 26% d'esplais, però, es formen sobre equitat i/o gestió positiva de la diversitat, i encara menys sobre infants amb necessitats educatives especials i diversitat funcional. Encara són molts els esplais que es formen sense un objectiu concret a treballar.

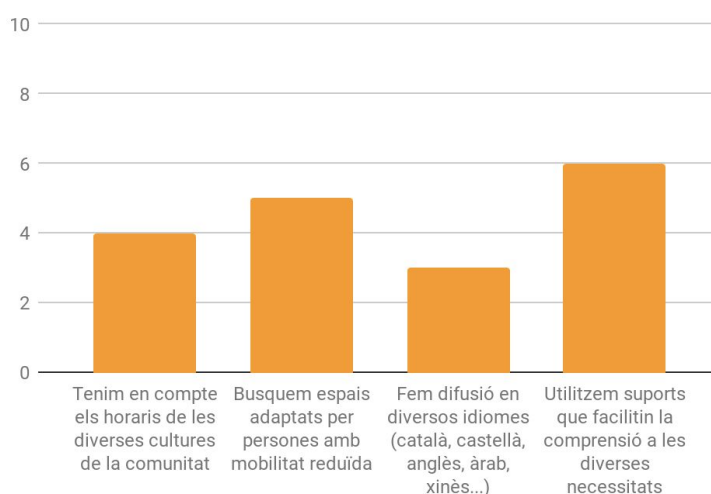
De totes maneres, els equips de monitores d'Esplac consideren que la diversitat funcional als grups d'infants és una formació pendent prioritària, seguida de la diversitat sexual i de gènere que, com hem comentat, és una temàtica molt popular.

Prioritat de formació de les monitores d'Esplac	
1	Diversitat funcional als grups d'infants
2	Diversitat sexual i de gènere
3	Interculturalitat
4	Racisme
5	Diversitat socioeconòmica a l'esplai
6	Diversitat funcional a l'equip de monitores

5. Activitats

En general, molt pocs esplais tenen en compte aspectes relacionats amb la diversitat a l'hora de preparar i fer activitats i acaben celebrant-se les activitats típiques de la cultura occidental i catalana.

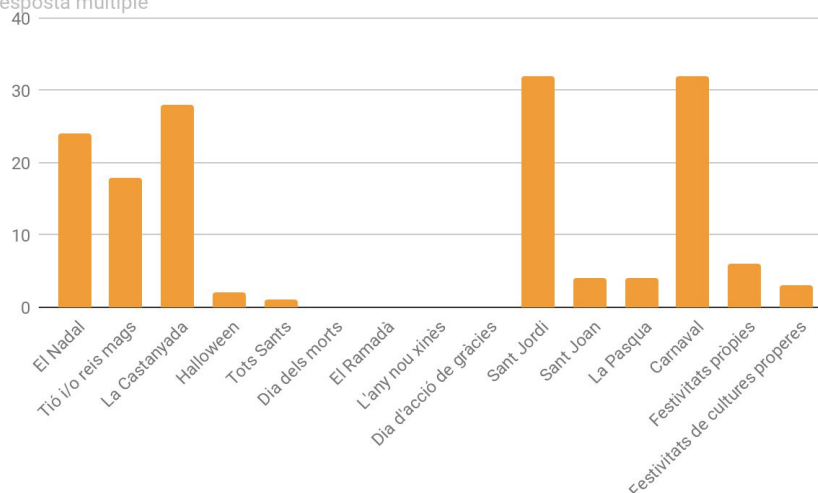
Gràfic 11: A l'hora de preparar activitats obertes...

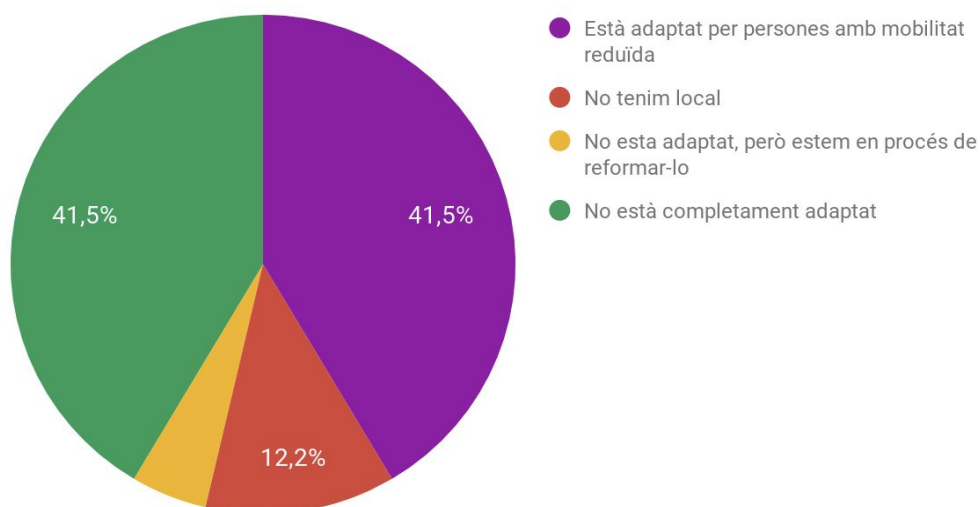
Gràfic 12: A l'esplai celebrem...

Amb resposta múltiple

A més, la majoria d'esplais d'Esplac segueixen sense tenir el local accessible o, fins i tot, sense tenir un espai on realitzar la seva activitat.

Gràfic 13: El nostre local...

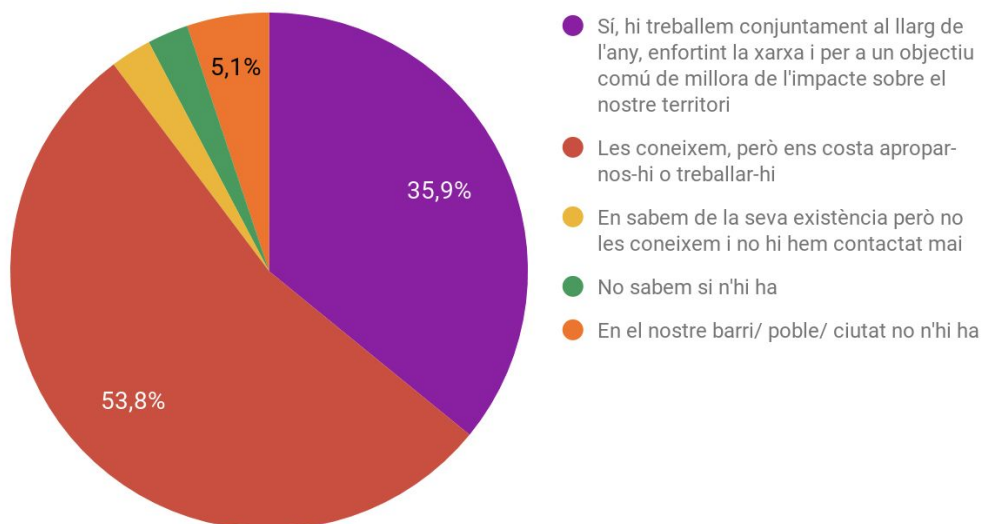

6. Treball en Xarxa

Per començar, és important destacar que un 54% dels esplais coneixen les entitats del seu entorn, però els costa apropar-s'hi i treballar-hi. És a dir, hi ha poca cultura de treball en xarxa. Només un 36% dels esplais fa treball en xarxa amb les entitats del seu entorn. La resta o bé no coneixen les entitats o no saben com apropar-s'hi.

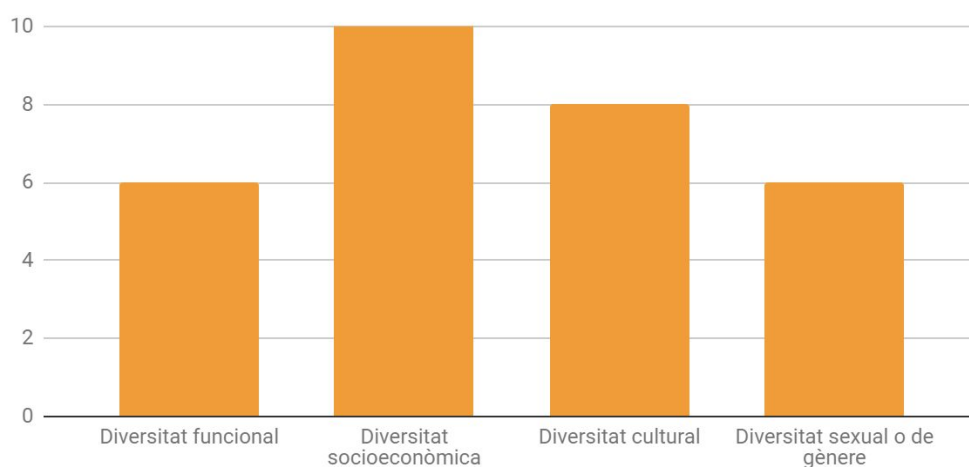
Gràfic 14: Els esplais coneixen les entitats del seu entorn...

També destaquem que molts esplais només fan treball en xarxa amb institucions públiques i més concretament, sobre diversitat socioeconòmica, com Serveis socials dels Ajuntaments. Per altra banda, només 7 esplais treballen amb entitats sobre diversitat cultural, 6 sobre diversitat funcional i 5 sobre diversitat sexual o de gènere. Tenint en compte que s'han enquestat 50 esplais, són xifres molt baixes.

Gràfic 15: A l'esplai treballem amb entitats o organismes que treballen sobre...

Amb resposta múltiple

Des d'Esplac creiem i apostem pel treball en xarxa com a eina de desenvolupament i creixement des d'una mirada més inclusiva i transformadora.

7. Conclusions

A partir de les dades analitzades arribem a tres grans conclusions:

1. Som les de sempre...

Les participants dels esplais segueixen tenint unes característiques molt concretes. Tant famílies, infants com monitores són, en general, nascudes a Catalunya i de parla catalana i/o castellana.

2. ...per les de sempre...

Els esplais treballen les diversitats de manera genèrica sense tenir línies estratègiques marcades per cada una d'elles. Això comporta dificultats a l'hora d'abordar situacions concretes i pot acabar derivant en ser espais poc inclusius.

Sí que cal destacar que es tenen més eines a l'hora d'afrontar diversitat socioeconòmiques (beques, ajudes...), però que no hi ha protocols o comissions específiques per a grups minoritzats.

3. ...amb les de sempre.

Molt pocs esplais treballen en xarxa amb entitats que abarquin temàtiques sobre diversitats. Sí que es pot remarcar el treball que es fa amb l'administració (Serveis Socials) però, en general, els esplais no coneixen les entitats ni els espais de participació del seu voltant (barri, poble, ciutat...).